

سواد اطلاعاتی

INFORMATION LITERACY

محمد رضا کشانی

کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی

مقدمه

- هر یک از افراد جامعه باید بیاموزند که اطلاعات ماده اولیه فعالیت های آنان است.
- مهم آن جاست که به همه افراد به ویژه آنهایی که نقش اساسی در ر جامعه دارند آموزش داده شود:
- تا بدانند اطلاعات چیست؟
- چه ارزشی در توسعه دارد؟
- چگونه می توان آن را به دست آورد؟
- و به طور موثر استفاده کرد؟

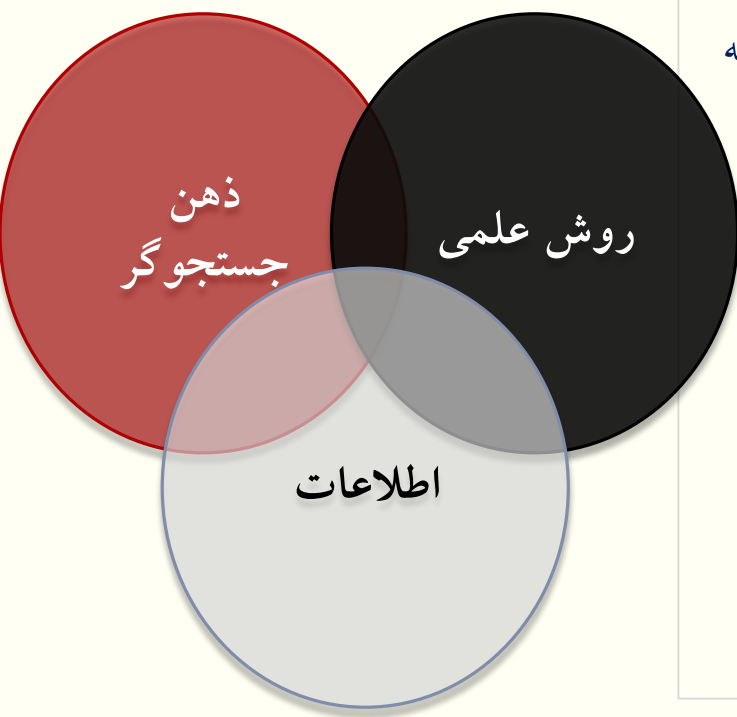
سواد اطلاعاتی

به مجموعه مهارت هایی اطلاق می شود که فرد بتواند:

- نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص دهد؛
- براساس نیاز اطلاعاتی خود سوال های را تدوین کند؛
- منابع بالقوه اطلاعات را شناسایی کند؛
- راهبردهای موفقیت آمیزی برای جستجو تدوین کند؛
- منابع اطلاعاتی به دست آورد؛
- اطلاعات را ارزیابی کند؛
- اطلاعات را برای کاربردهای بعدی سازماندهی کند؛
- اطلاعات جدید را درمجموعه دانش موجود خود ادغام نماید؛
- از اطلاعات برای تفکر انتقادی و نیز تصمیم گیری استفاده کند.

پژوهش

پژوهش عبارت است از فعالیتی **سازمان یافته و روش مند** برای پاسخ به یک یا چند پرسش و یا حل یک مسئله
(مولی نقل شده از کریشن کومار؛ ۱۳۷۴)

ماهیت پژوهش به کارگیری **روش علمی و هدف** آن **کشف پاسخ ها** برای **سوالات** پرمعنا است.
(جیکوبز و رضوی؛ ۱۳۸۰)

گام های فرایند پژوهش

گام نخست: یافتن موضوع مناسب برای تحقیق (مسئله یابی)

گام دوم: مطالعه و مرور پیشینه نظری

گام سوم: تدوین پرسش ها و فرضیه های پژوهش

گام چهارم: گردآوری داده ها و آزمون های آماری

گام پنجم: اجرای پژوهش ها و گردآوری داده ها

گام ششم: تجزیه و تحلیل داده ها و ارائه یافته ها

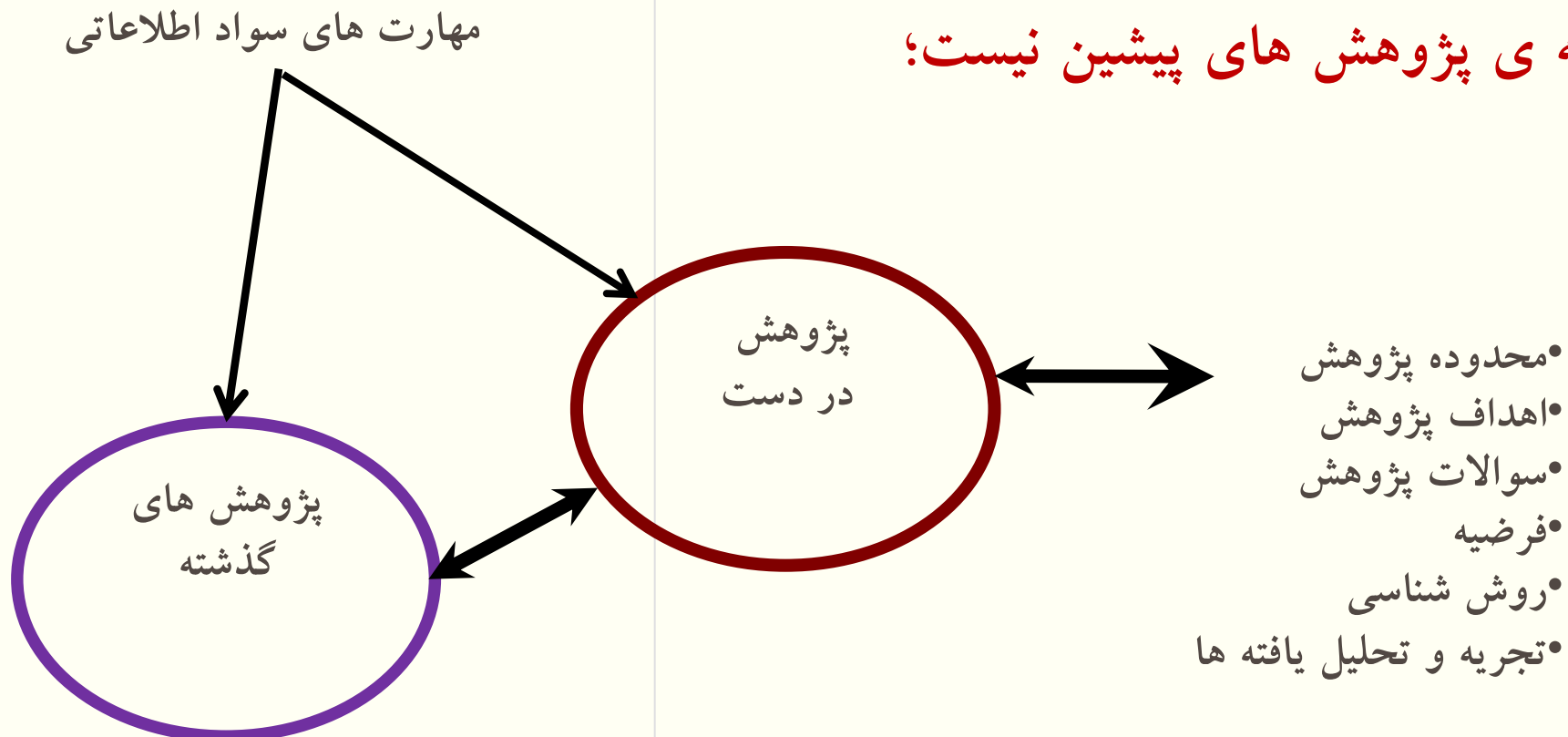
گام هفتم: بحث و نتیجه گیری و تدوین گزارش پژوهش

مفهوم مرور نوشتاری

- فعالیتی فکری و تحلیلی است که طی آن پژوهشگر؛ متون و آثار موجود در زمینه پژوهش خود را شناسایی می کند تا در راستای پژوهش خود از آنها استفاده کند.

- مرور نوشتارها خلاصه ی پژوهش های پیشین نیست؛

هدف از مرور نوشتارها و پیشینه پژوهش

- چه آثاری؛
- توسط چه کسانی؛
- با چه هدف هایی؛
- با چه روش هایی؛
- با چه یافته هایی؛

در زمینه مورد توجه پژوهشگر نوشته شده اند
و

چه زمینه هایی برای انجام پژوهش های بیشتر وجود دارد.

هدف از مرور
نوشتارها و

تمقق هدف های هر پژوهش به میزان زیادی به کیفیت پیشینه ی پژوهش بستگی دارد.

اهمیت نوشتارها و پیشینه پژوهش

با توجه به نظر صاحب نظران مختلف اهمیت از مرور نوشتارها (جیکوبز و رضویه ۱۳۸۰، سرمدبازرگان و حجازی، ۱۳۷۶، حری، ۱۳۸۰ و ...)

- اجتناب از دوباره کاری و تکرار و صرف هزینه
- شناسایی زمینه های خالی تحقیق
- تعریف مساله و مشخص کردن محدوده تحقیق
- شناسایی آثار مطرح؛ نویسندگان و پژوهشگران معتبر و کلیدی در موضوع مورد نظر
- شناسایی نظریه ها؛ فرضیه ها و مباحث عمده در زمینه موضوع مورد پژوهش
- شناسایی روش ها و ابزارهای اندازه گیری (روش پژوهش)
- روشن ساختن نکته ها و یافته های متضاد تحقیقات قبلی در یک حوزه تخصصی
- توانا ساختن پژوهشگر در تفسیر نتایج تحقیقات
- بالا بردن میزان دانش خود در حوزه موضوعی موردنظر
- آگاه ساختن خواننده از چگونگی تحقیقات جاری